

Az álom

Rettenetesen elfáradtam. A vállam és a nyakam elzsibbadt, ráadásul még álmatlanság is gyötört. Amikor végre sikerült elaludnom, időről időre különféle álmokat láttam. Egyszer valaki azt mondta: „A színes álom betegséget jelent.” Az én álmaim egytől egyig színesek voltak, persze lehet, hogy talán azért, mert festő vagyok. Egy barátommal egy nyomorúságosnak látszó külvárosi kávézó üvegajtaján léptünk be. Közvetlen a poros üvegajtó mögött fűzfa állott a vasúti átjárónál, már megmutatkoztak rajta a friss hajtások. Egy sarokasztalnál foglaltunk helyet, s valamit eszegettünk egy gömbölyű tálkából. Mikor szinte mindent elfogyasztottunk már, észrevettem, hogy a tálka alján csak egy hüvelyknyi nagyságú kígyófej maradt.

Világosan emlékszem, hogy ez az álom is színes volt.

Akkoriban Tokió egyik külvárosában laktam, ahol mindig fáztam kegyetlenül. Amikor rám jött a depresszió, felmáztam a ház mögötti vasúti töltésre, csak bámultam lefelé, a vasúti sínekre. Csak úgy csillogott a sok-sok olajos, rozsdamarta sín pár a kavicsok között. A szemközti töltésen valami tölgyféle állt, ágai lekonyultak. Erre a tájra is minden további nélkül ráillett az, hogy depressziós. Ezért sokkal jobban megfelelt a hangulatomnak, mint a Ginza vagy az Aszakusza negyed. „Kutyaharapást szőrével”, járt néha-néha az eszemben, miközben a töltésen guggolva cigarettáztam.

Még azt se lehet mondani, hogy nem volt barátom: egy bizonyos fiatalember, aki gazdag családból származott és európai stílusú képeket festett. Amikor észrevette, hogy beteg vagyok, sokszor emlegette, hogy utazzunk el. „A pénzed ne is törődj!” mondogatta kedvesen. De magam tudtam a legjobban, hogy nincs az az utazás, ami megmenthetne a depressziótól. Valójában három-négy évvel ezelőtt lettem depressziós, és akkor, hogy egy időre megszabaduljak tőle, a távoli Nagaszakiba utaztam. Amikor azonban megérkeztem Nagaszakiba, egy hotelban sem éreztem jól magam. Még azt a csendes szállodát is, amelyre nagy nehezen ráakadtam, éjszakánként hatalmas lepkék raja lepté meg. Ráadásul rettenetesen szenvedtem, még egy hetet sem tudtam ott maradni, s indultam vissza Tokióba...

Az egyik délután, amikor még mindent dér borított, miután felvettem a számomra kiutalt pénzt, s hazafelé tartottam, hirtelen elkapott a munkakedv. Biztosan azért, mert az jutott az eszembe, hogy a felvett pénzért modellt fogadhatok. Volt még valami más is azonban, ami miatt oly görcsös alkotási vágy hatalmasodott el rajtam. Mielőtt még a külvárosba hazatértem volna, úgy döntöttem, hogy most rögtön felugrom az M házba, egy festőhöz, hogy szerezzek tőle egy modellt, hiszen be akartam fejezni az olajképemet. Az efféle elhatározás rettentően fellelkesített még így is, hogy már hosszú ideje depressziós voltam. „Csak be tudjam fejezni a képet, és utána már meg is halhatok!”, ilyen hangulat hatalmasodott el rajtam.

Az M házból küldött modellnek nem volt valami szép az arca. Viszont a teste, és különösen a melle gyönyörűsége

volt, az biztos! Selymes haját hátul kontyban viselte. Elégedett voltam ezzel a modellel, egy fonott székre ültetem, és tüstént munkához láttam. A meztelenre vetkőzött lány felvette a pózt: virágcsokor helyett egy összegyűrt angol újságot vett a kezébe, két lábát összeszorította, s kissé elfordította a nyakát. De amint a vászon felé fordultam, rögtön elfogott a fáradtság. Északi fekvésű szobámat csak egy szénmelegítő fűtötte. Úgy felszítottam a tüzet, hogy a szénmelegítő zöldes színű kerámiatartója már-már izzani kezdett. A szoba azonban így sem volt elég meleg. A fonott széken ülő nő combizmai időről időre reflexszerűen megremegtek. Én pedig ilyenkor mindig ingerültséget éreztem, miközben az ecsetem folyamatosan mozgott. Nem a lányra voltam dühös, sokkal inkább magamra, aki még egy kályhát sem képes vásárolni. Ugyanakkor saját kicsinyes ingerlékenységemmel szemben is elégedetlen voltam.

– Hol laksz?

– Hogy hol lakom? A janakai Szanszakiban.

– Egyedül?

– Nem, a barátnőmmel ketten bérlünk egy szobát.

Miközben beszélgettünk, komótosan vittem fel a festéket egy csendéletet ábrázoló régi vászonra. A lány továbbra is oldalra billent fejjel, kifejezéstelen arccal ült mozdulatlanul. Monoton volt a hangja, és persze a beszéde is. Úgy gondoltam, hogy születésétől fogva ilyen a lelke. Miután így kiismertem a természetét, időnként megkértem, hogy a munkaidőn túl is üljön modellt nekem. De valahogy mindig volt egy pillanat, amikor a mozdulatlanságba dermedt nő alakja, akinek még a szeme se rebbent, nyomasztólag kezdett hatni rám.

A munkám nem haladt. Amint befejeztem azt, amit aznapra terveztem, általában a szőnyegre heveredtem, masszírozgattam a nyakam meg a fejem, miközben szórakozottan a szobát bámultam. A festőállványon kívül nem volt ott más, csak egy fonott szék. Ez a szék, még akkor is, mikor nem ült rajta senki – talán a levegő páratartalmának változása miatt – időnként meg-megnyikordult. Ilyenkor rettegés fogott el, és azonnal elmentem sétálni. Azt mondtam: „sétálni”, ez viszont csak annyit jelentett, hogy kimentem a külvárosi utcára, felmáztam a ház mögötti töltésre, ahonnan sok templom látszott.

Mégis minden áldott nap, pihenést nem ismerve ott álltam a festőállvány mellett. A modell is naponta eljárt hozzám. Eközben a lány teste egyre nyomasztóbban hatott rám. Semmi kétség, az egészségét irigyeltem. Ahogy kifejezéstelen arccal mozdulatlanul a szoba sarkába bámult, miközben a halványpiros szőnyegen pihent.

„Ez a nő nem emberre, hanem sokkal inkább állatra hasonlít”, gondoltam néha, miközben ecsetemmel a festőállványnál dolgoztam.

Az egyik délután meleg szél fújt, és megint csak a festőállvány előtt foglalatoskodtam: a festéket vittem fel ecsetemmel a vászonra. A modell a megszokottnál is komorabb volt. Egyre inkább úgy éreztem, hogy valami vad erő van a testében. Ráadásul a hónaljából valamiféle különös szag áradt. A feketék bőrének szaga jutott róla az eszembe.

- Hol születél?
- XX városban, Gunma megyében.
- XX városban? Ott sok textilgyár van, ugye?
- Ühüm.
- Nem dolgoztál ott, mint szövőlány?
- De, még gyerekkoromban.

Ennél a beszélgetésnél egyszerre csak azt vettem észre, hogy a lány mellei hirtelen megnagyobbodtak. Úgy tűnt, akkorák, mint egy-egy káposztafej. Én persze továbbra is folytattam a munkát. De furcsa módon szinte mágnesként vonzott a nő mellének romlott gyönyörűsége.

Azon az estén sem hagyott alább a szél. Éjjel váratlanul kinyitottam a szemem és lementem a vécére. De csak akkor tértem magamhoz, mikor visszatértem a szobámba és behúztam a toléajtót. Meztláb álltam ott, és szórakozottan a szobámat kezdtem kémlelni, és különösen a halványpiros szőnyeget. Finoman megsimogattam a lábujjaimmal. Az érzés váratlan volt: mintha szörzetet tapintottam volna. „Vajon milyen színű lehet a szőnyeg fonákja?” kíváncsiskodtam. Furcsa módon azonban nem mertem megnézni a szőnyeg belső oldalát. Gyorsan ágyba bújtam.

Másnap, mikor a munkát befejeztem, minden eddiginél fáradtabb voltam. Ahogy már említettem, egyáltalán nem nyugtatott meg az sem, ha a szobámban tartózkodtam. Ezért kimentem a ház mögötti töltsésre. A környék már éledezett. Halványan kirajzolódtak a fák és a villanyoszlopok fényei, s különös módon szinte úsztak a levegőben. Miközben a töltsésen haladtam, alig tudtam ellenállni a kísértésnek, hogy fel ne üvöltsek. Persze ezt az érzést el kellett fojtanom. Miközben úgy éreztem, hogy mintha csak gondolatban lépkednék, leereszkedtem az egyik piszkos külvárosi utcácskába.

Ebben a külvárosban általában alig lehetett járkelőket látni. Most is csak egy koreai tehén állt ott az útszélen egy villanyoszlophoz kötözve. Ahogy kinyújtotta a nyakát, olyan furcsán meredt rám fátyolos tekintettel, akár egy nő. Szemből az tükröződött, mintha mindig csak rám várt volna. Úgy éreztem, hogy ez a koreai tehén valami tompa ellenállást vált ki belőlem. „Biztos ugyanígy fog nézni akkor is, ha majd a vágóhídra viszik”, ez az érzés nem hagyott nyugodni. Hirtelen elkapott a depresszió, s úgy fordultam vissza az utcánkba, nehogy elhaladjak mellette.

Két-három nap múlva egy délután megint a festőállvány előtt álltam, s teljes odaadással a képet festettem. A halványpiros szőnyegen fekvő modellnek még a szempillája se rebhent. Már vagy egy fél hónap is eltelt, mióta ezt a modellt festettem, de a munkám csak nem akart haladni. Egyikünk sem talált utat a másik szívéhez. Sőt, sokkal inkább azt éreztem, hogy valami taszít ettől a lánytól, s ez az érzés egyre erősödött bennem. A trikóját még a szünetekben sem húzta fel. Ráadásul szavaimra mindig szomorúan válaszolt. Vajon miért tette, nem tudom, de hátat fordított nekem (ekkor váratlanul a jobb vállán egy anyajegyet fedeztem fel), a szőnyegen a lábát kinyújtotta és így szólt hozzám:

- Mester, egy csomó kavicsot szórtak le a házához vezető ösvény mentén, ugye?
- Igen.
- Az a méhlepények halma.
- A méhlepények halma?
- Persze, a kavicsokat jelnek teszik oda, hogy tudják, hol van a méhlepények sírhalma.

- Ezt honnan veszed?

– Mert volt olyan, amin még írást is láttam. – A lány a vállá fölött nézett rám, s egy pillanatra az arcán valamiféle gúny villant át.

- De hiszen mindenki méhlepénnyel születik!
- Ostobaságokat beszélsz.
- És ha méhlepénnyel születik...
- ?...
- Lehet az kis kutyakölyök is!

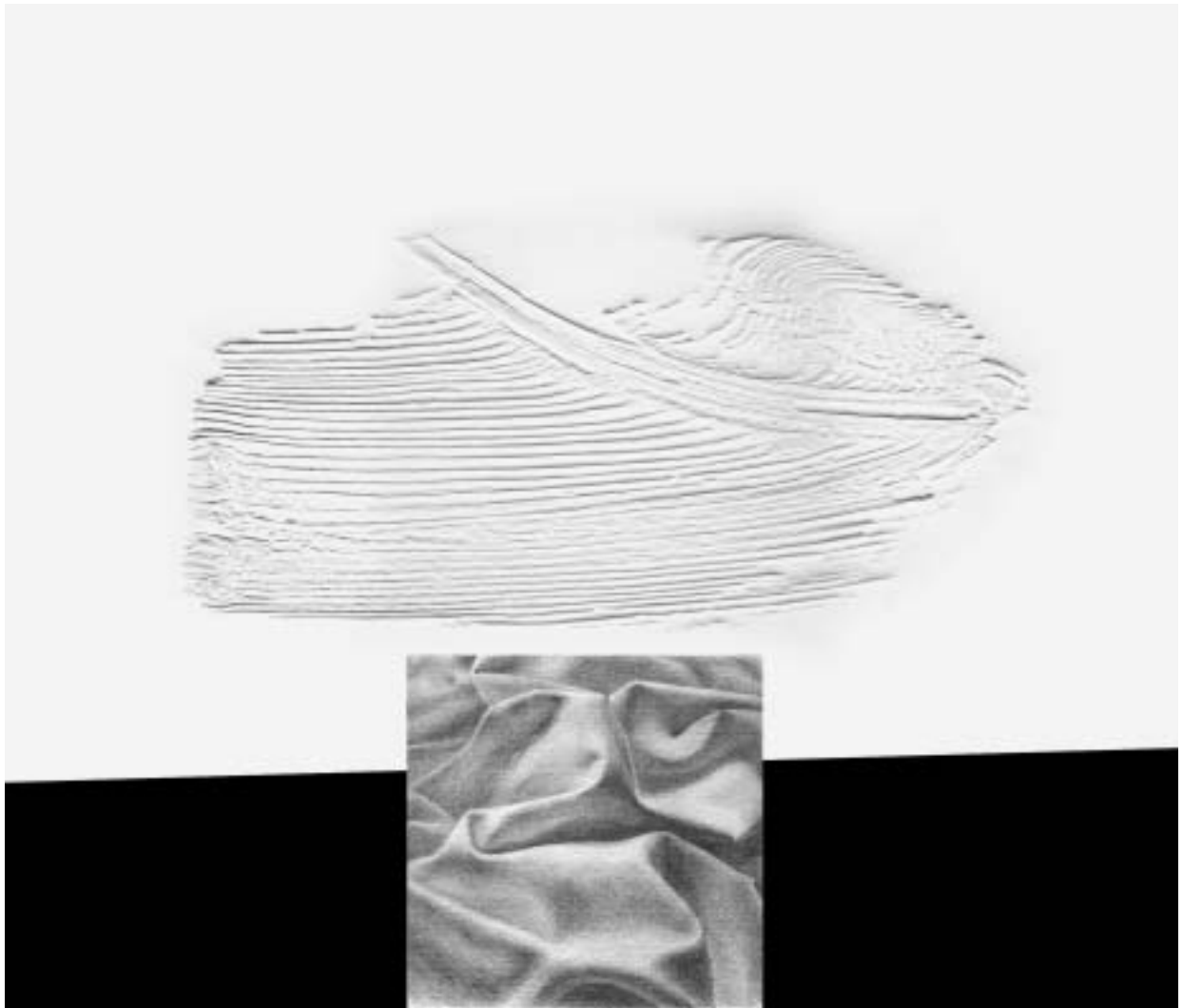
Hogy a lány abbahagyja, folytattam a festést. Abba hagyja? De hiszen a szavai egyáltalán nem maradtak közömbösek a számomra! Mindig úgy éreztem, szükségem van valamiféle nyers kifejezésre, hogy a nő lényegét megragadhassam. De nem éreztem magamban elég fizikai erőt ahhoz, hogy ezt a valamit kifejezzem. Ráadásul még az is működött bennem, hogy megfutamodtam ettől a kifejezésmódtól. Talán olyan lelkiállapotban voltam, hogy meg akartam futamodni az olyan kifejezések elől, amelyeket az olajfesték, az ecset szólaltat meg. S ha már arról van szó, hogy mit használunk: valamiféle múzeumban kiállított kőbotok és kőkardok jutottak az eszembe, mikor az ecsettel dolgoztam.

Amikor a nő elment, a lámpa halovány fényénél egy nagy Gauguin-albumot vettem elő, és a Tahitiben festett képeit néztem végig. Eközben váratlanul azt vettem észre, hogy ajkam folyton folyvást a következő fennkölt szavakat ismétli: „Ez létezzetetlen!”. Persze nem értettem, miért ismétlgetem ezeket a szavakat. Ekkor rosszul lettem, behívtam a szolgálólányt, hogy ágyazzon meg, aztán bevettem egy altatót és lefeküdtem.

Úgy tíz óra környékén felébredtem. Talán éjszaka túl meleg volt, ezért lemásztam a szőnyegre. Sokkal inkább azonban az álom izgatott fel, amelyet közvetlenül a felébredésem előtt láttam. Állok ennek a szobának a közepén és mind a két kezemmel a nőt fojtogatom. (Ugyanakkor persze magam is biztosan tudom, hogy ez álom.) A nő arcát kissé felemeli, de egy szót sem szól, szemét gyorsan lehunyja. Ugyanakkor a mellei gyönyörűen megduzzadnak. Ezek a mellek finoman világitanak, vékony erezet jelenik meg rajtuk. Egyáltalán nem érzek lelkiismeret-furdalást azért, mert a nőt fojtogatom. Sőt, inkább az elégedettséghez áll közel ez az érzés, mint mikor az ember befejez valamit. A nő, úgy tűnik, örökre lehunyja szemét, s valóban csöndesen meghal...

Amint az álom után felébredtem, megmostam az arcom, és gyorsan megittam néhány csésze erős teát. De csak még depressziósabb lettem. Hiszen gondolatban sem akartam soha megölni ezt a nőt! De a tudatomon túl... Hogy furcsa idegességemet elfojtsam, cigarettára gyújtottam, miközben egyre csak a modellt vártam. Már egy óra is elmúlt, a nő azonban nem jött el. Egyre nehezebbnek éreztem a várakozást. Arra gondoltam, hogy nem várok tovább, inkább sétálni megyek, de a séta gondolatát is borzasztónak tartottam. Még azt sem bírták elviselni az idegeim, hogy átlépjek szobám toléajtaján.

Gyorsan sötétedett. Föl s alá járkáltam a szobában, egyre csak a modellre vártam, aki nem jött. Eközben eszembe jutott egy eset, amely tizenkét-tizenhárom évvel ezelőtt történt meg velem. Még gyerek voltam, éppen alkonyodott, mint most, én meg csillagszórókat gyújtogattam. Persze nem Tokióban, hanem a szüleim vidéki háza mellett. Hirtelen valaki hangosan felkiáltott: „Hééé, no nézd csak!” Ráadásul még vállon is verege-

Kelemen Benő Benjámín grafikája

tett! Nekem persze le kellett ülnöm a veranda szélére. Amikor azonban jobban körülnéztem, látom ám, hogy a ház mögötti hagymaföldön guggolok és szorgalmasan égetem a hagymát. Rádásul már a gyufásdobozom is majdnem kiürült... Miközben egyik cigarettáról a másikra gyújtottam, nem tudtam nem arra gondolni, hogy voltak olyan pillanatok az életemben, amelyekről magam sem tudtam semmit. Az efféle gondolatok nemcsak nyugtalanítóak voltak a számomra, sokkal inkább rettegést keltettek bennem. Előző éjszaka álmomban megfojtottam egy nőt a tulajdon kezemmel. És ha nem az álomban történt?..

A modell másnap sem jött el. Végül úgy határoztam: elmegyek az M házba, hogy a nőről érdeklődjem. De az M ház gondnoknője sem tudott semmit. Egyre nyugtalanabb lettem, viszont megkaptam a nő laccímét. A lány annak idején azt mondta, hogy a janakai Szanszakiban lakik. Az M ház gondnoknője szerint viszont a hongjói Higasikatában. Már kigyúltak az utcai lámpák, amikor a nő lakhelyét végre megtaláltam. A halványpirosra festett ruhatisztító egy keresztutcában állt. Az üvegajtó mögött a mosodában két munkás egy szál ingben tüsténkedett a vasalóval. Iszonyatos lassúsággal nyitottam ki az üvegajtót. Így aztán jól belevertem a fejem. Ez a zaj persze meglepte a munkásokat, de engem is. Kissé meglepetten léptem be az üzletbe, majd így szólítottam meg a munkásokat:

– Itthon van ...-szan?

– ...szan tegnapelőtt óta még nem jött haza.

Ezek a szavak nyugtalanságot keltettek bennem. Arra gondoltam, hogy még valamit meg kell kérdeznem. Ugyanakkor óvatosságra is szükség volt, nehogy aggodalmat keltsek bennük, ha mégis történt volna valami.

– Időnként úgy megy el hazulról, hogy akár egy álló hétig sem jön vissza. – jegyezte meg az egyik sápadt arcú munkás, miközben egy pillanatra sem hagyta abba a vasalást. Szavaiban világosan éreztem valami lenézésszerűt, emiatt düh fogott el, és sietve elhagytam az üzletet. De még ez sem volt elég! Ahogy lépteimet a Higasikatanegyedben szaporáztam, ahol viszonylag kevés bolt található, hirtelen eszembe jutott, hogy mindezzel egyszer már találkoztam álmomban. A halványpirosra festett ruhatisztítóval, a sápadt arcú munkással, az áttüzesedett vasalóval, igen, kizárt, hogy tévednék, felkerestem már ezt a nőt is néhány hónappal ezelőtt (vagy talán már néhány éve) álmomban, ez egészen bizonyos. Rádásul abban az álomban ugyanúgy, mint mikor kijöttem a ruhatisztítóból, ugyanebben a csendes utcában jártam, ugyanolyan magányosan. Azután... aztán ez az álom teljesen kiesett az emlékezetemből. De ha most valami történik, nem kétséges, hogy az is ebben az álomban fordul elő...

Vihar Judit fordítása